

Радієвська А.А.

Пошукач кафедри теорії та методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету ім.Г.С. Сковороди

СТИМУЛЮВАННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ УЧНІВ ЛІЦЕЇВ МИСТЕЦТВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна шкільна мистецька освіта вимагає підвищення ефективності навчально-виховного процесу, пошуку змісту, методів і форм стимулювання мотиваційної сфери творчої діяльності учнів молодших класів. Вчені вважають, що молодші школярі мають широкі соціальні мотиви, пов'язані із почуттям обов'язку, відповідальності за навчання. Втім, мало є учнів, що навчаються із інтересом, бажають здійснювати творчу діяльність. Отже, виникає суперечність між потребою суспільства у яскравих особистостях, умотивованих до творчої діяльності та реально низьким рівнем мотивації молодших школярів до творчості. Мета статті – проаналізувати механізми і методи стимулювання суб'єктивної зацікавленості учнів молодших класів до творчої діяльності.

Виклад основного матеріалу Проблема педагогічного стимулювання розроблена у працях Л. Божович, Л. Гордіна, В. Давидова, К. Маркової, А. Кондратюка, З. Равкіна; питання розвитку самостійності і творчої ініціативи учнів молодших класів розкрито у працях М. Даниліна, М. Скаткіна, Б. Єсіпова. Представники гуманістичної педагогіки вважають, що стимулювання суб'єктивної зацікавленості учнів забезпечує рух виховного процесу. Аналіз наукових праць дозволяє розглядати стимулювання як посилення, збільшення мотиву, психологічний вплив ззовні на мотиваційний процес, виховання позитивного ставлення учнів молодших класів до творчої мистецької діяльності. Як зазначає Ільїн, процес стимулювання суб'єктивної зацікавленості має включати: а)сприймання суб'єктом-учнем зовнішнього стимулу; б) визнання учнем змісту та значущості стимулу; в)виникнення бажання реагувати на стимулювання [1, С.104]. Прагнення реагувати, зазначав С. Рубінштейн, означає, що стимул стає для учня суб'єктивно значущим, отже, завдання для учня молодших класів є зрозумілим, особистісно прийнятним. Позитивним фактором науково обґрунтованого стимулювання є впровадження психолого-педагогічних діагностики, яка допомагає виявити реальне коло інтересів та запитів учня, зазначає О. Пехота [2,С.111]. І. Іванов, Є Ільїн, і. Волков, М. Щетінін висловлюють думку про необхідність системного стимулювання учнів до творчості, творчої діяльності, самовираження засобами мистецтва.

Вчені вважають, що суб'єктивна зацікавленість до творчої діяльності народжується за наявності мети усвідомленої самозміни; оволодіння учнем позицією суб'єкта творчої діяльності, здатного до активного засвоєння мистецького досвіду, рефлексії власних творчих дій. Важливим завданням вчителя стає формування змістових мотивів навчання, які сприяють якісній перебудові смислової сфери особистості учня молодших класів. Такий підхід потребує глибокої аргументації доцільності творчої діяльності учнів ліцеїв мистецтв. Виважена аргументація

сприяє усвідомленому виконанню учнем пропозицій вчителя діяти творчо, проявляти здібності до творчої діяльності. Результатом цього стає довіра учня-суб'єкта до вимоги вчителя, зростання бажання її виконувати. У процесі здійснення аргументації, зазначає Є. Ільїн, важливо: а)запобігати зайвого моралізаторства, аргументації-погроз; б)використовувати аргументації-експромти, здійснювати зміни у формулюванні головної тези; в)враховувати вікові особливості сприймання учнів молодших класів, особистісні властивості кожного учня окремо.

Автори зазначають, що ефективність стимулювання суб'єктивних мотивів творчої діяльності учнів зростатиме за умов: а)формування творчого мислення учнів; б)виховання позитивних психологічних настанов учня; б)наближення творчої діяльності до кола актуальних та значущих для цього учня об'єктів; в)заміну нейтральних навчальних інструкцій мотивованими; г)врахування у відборі змісту навчального матеріалу особистісних орієнтацій учня у світлі його уявлень та фантазії; д)проблемно-діалогічний підхід у викладанні.

Аналіз наукових досліджень з проблеми дозволяє узагальнити основні фактори стимулювання суб'єктивної зацікавленості учнів молодших класів до творчої діяльності: 1. Діагностування творчого розвитку учня за допомогою індивідуалізованих творчих завдань з мистецьких дисциплін, запропонованих у ситуаціях вибору, внутрішньоінтенційної спрямованості (С. Пальчевський). 2. Використання біографічного методу, мистецьких образів та хрестоматій «випадків» з метою стабілізації зони імпресуючих чинників (Т. Смирнова). 3. Створення системи виховних впливів щодо запобігання стереотипних уявлень про творчі можливості учня у мистецькій діяльності. 4. Допомога учневі у розвитку перспективної лінії життєвого сценарію творчої мистецької діяльності. 4. Розвиток на цій основі особистісно-мотиваційного компонента виховання творчих здібностей учнів молодших класів ліцеїв мистецтв.

Серед методів стимулювання суб'єктивної зацікавленості виділяють: 1. Методи емоційного стимулювання: а)вербальні; б)ігрові (сюжетно-рольові, за встановленими правилами, короткі, ігрові оболонки);в)змагання; г)романтику як емоційний стимул більш високого рангу, ніж гра чи змагання; д)заохочення (рівномірне чергування способів, забезпечення гласності, урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів) [3, С.215]. 2. Методи розвитку пізнавального інтересу: а)формування готовності сприймати навчальний матеріал; б)побудови ігрового пригодницького сюжету; в) стимулювання цікавим матеріалом; г) створення ситуації творчого пошуку; 3. Методи розвитку творчих здібностей: а)творчі завдання; б) синектики, мозкового штурму, колективного пошуку; в)дискусії; г)створення креативного простору; д)переведення ігрової діяльності на творчий рівень[4, С.206].

ВИСНОВКИ. Отже, стимулювання суб'єктивної зацікавленості учнів молодших класів ліцеїв мистецтв до творчої діяльності є складним інтегрованим процесом психологічного впливу ззовні на мотиваційну сферу учня, що вимагає усвідомлення ним мети та змісту творчих самозмін, визнання себе суб'єктом мистецько-творчих дій, здатним до рефлексивної навчально-мистецької діяльності. Суб'єктивна зацікавленість учнів молодших класів ліцеїв мистецтв до творчої діяльності зростає за умов використання методів емоційної зацікавленості, розвитку творчого інтересу, розвитку творчих здібностей.

Перспективним напрямом дослідження вважаємо обґрунтування змісту творчого компонента мистецької освіти учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы.- СПб.: Питер, 2002.- 512 с.
2. Пехота О.М. Освітні технології: навчально-методичний посібник/ Заг. Ред. О.М. Пехоти.- К.: А.С.К., 2001.- 256 с.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч. Посіб.- К.: Вища шк., 2005.- 343 с.
4. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие.- Народное образование, 1998.-256 с.

☼☼ ☼☼ ☼☼